

Finna-konsortion ohjausryhmän työpaja vision päivityksestä: Raportti tuloksista

Aika: perjantai 2.6.2023 klo 10–15.30

Paikka: Kansalliskirjaston Auditorio, Yliopistonkatu 1, Helsinki

Osallistujat:

- yli-intendentti Ismo Malinen, Museovirasto
- kirjastonjohtaja Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto
- palvelupäällikkö Tiina Jounio, Oulun yliopiston kirjasto
- ylitarkastaja Mikko Nykänen, Kansallisarkisto
- apulaisjohtaja Mikko Kuutti, KAVI
- yksikönpäällikkö Johan Pyy, Svenska litteratursällskapet i Finland
- kehittämisspäälikkö Matti Sarmela, Valtakunnalliset kehittämisspalvelut
- amanuenssi Anna Luhtala, Kansallisgalleria
- GLAM-koordinaattori Tove Ørsted, OKFI
- suunnittelija Hanna Lahdenperä, TSV
- erityisasiantuntija Victor Nyberg, OKM, Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto
- palvelujohtaja Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto

Asiantuntijat Finna-yksiköstä:

- tietojärjestelmäpäällikkö Bjarne Beckmann, Kansalliskirjasto
- johtava viestinnän asiantuntija Laura Helle, Kansalliskirjasto
- johtava käytettävyyssuunnittelija Riitta Peltonen, Kansalliskirjasto
- tietojärjestelmäasiantuntija Asmo Saarikoski, Kansalliskirjasto
- kehittämisspäälikkö Erkki Tolonen, Kansalliskirjasto
- johtava palvelusuunnittelija Maria Virtanen, Kansalliskirjasto
- suunnittelija Anne Järvinen, Kansalliskirjasto (ohjausryhmän sihteeri)

Työpajan materiaalit ovat saatavilla Finnan asiakaswikin [työpajasivulla](#).

Tiivistelmä

Ohjausryhmän työpaja Finnan vision päivittämisestä kauteen 2025–2028 koostui muutosvoimien synteessin esittelystä, Finnan **perustehtävää** koskevasta keskustelusta ja ryhmätöistä, joilla kerättiin ajatuksia **vision kärkien** ja keskeisten tavoitekuvausten uudistamiseen. Tässä raportissa keskitytään perustehtävään, ryhmätöiden tuloksiin ja johtopäätöksiin vision kärjistä.

Finna-tiimi ehdotti useita uudistuksia perustehtävään: kulttuurin ja tieteen aineistojen rinnalle oppimisen sisältöä, helppokäyttöisyyden korostamista, erilaisten käyttäjien huomiointia ja Finnan

kuvaamista turvallisena ja kestäväenä infrastruktuurina. Ohjausryhmän keskustelussa ehdotuksesta pidettiin. Toivottiin kuitenkin avoimuuden periaatteen ja luotettavuuden sanoittamista perustehtävään, turvallisuuden voimakkaampaa korostamista ja joitain muotoilumuutoksia.

Ryhmätöissä lähestyttiin tehtäviä joko tieteen ja oppimisen tai vapaa-ajan perspektiivistä. Esiin nousseet teemat olivat samansuuntaisia, joten tuloksia ei tässä tiivistetä perspektiivin mukaan.

Ryhmätöissä todettiin, että on syytä olla kunnianhimoinen, kun tehdään oletuksia tulevaisuudesta ja kuvaillaan Finnan toivottavaa roolia. **Teknologian** kehitystä ja **datan** merkityksen kasvua on syytä korostaa. Myös geopoliittinen tilanne nousi esiin verkossa tapahtuvan toiminnan näkökulmasta. Finnaa pidettiin **kulttuurin peruspalveluna**, ja sillä nähtiin olevan olennaisia rooleja **tutkimuksessa, oppimisessa ja tutkitun tiedon tarjoamisessa**. Tutkimuksen piiristä nousi esiin **dataintensiivisen** tutkimuksen mahdollistajan rooli.

Finna nähtiin myös avoimuuden, toimijoiden yhteistyön ja työnjaon **mahdollistajana**. **Luotettavuus** nousi esiin yhtenä Finnan roolin avainsanoista. **Identiteetinhallintaa** pidettiin hyvänä lisäyksenä roolikuvauksissa ja korostettiin Finnan roolia KAM-sektorin digitalisessa asiakaskokemuksessa. Käyttökokemuksen kehittämisen tulisi näkyä roolissa ja tavoitteissa.

Metadatan ja digitaalisten objektien **laatua** pidettiin keskeisenä Finna-organisaatioissa edistävänä asiana, jotta Finnan tavoiteltava rooli olisi mahdollinen. Myös ajantasaista KAM-arkkitehtuuria pidettiin tärkeänä Finnan kannalta. Todettiin, ettei Finnassa voida yksin tehdä identiteetinhallintaa, edistää avoimuutta tai hyödyntää aineistoissa uudempiä teknologioita, kuten 3D tai IIF, vaan näihin tarvitaan panosta myös muilta toimijoilta. Nostettiin esiin myös joidenkin organisaatioiden mahdollinen valmius rahoittaa Finnaan liittyvää avoimen lähdekoodin kehitystä.

Ryhmätöissä nostettiin Finnan parhaan käyttökokemuksen kannalta merkittävänä seikkoina esiin tiedon luotettavuus ja sen kontekstin esiintuominen. Hakupalvelussa **hakukokemus** on erittäin keskeistä käyttökokemukselle. Myös aineistoon asti saumattomasti siirtyminen on olennaista. Lisäksi tuotiin esiin elämyksellisyys: käytön ei tarvitse olla tylsää.

Nykyisestä visiosta nähtiin ryhmätöissä puuttuvan kuvauksen Finnasta mahdollistajana eri käyttötarkoituksiin, esim. kansalaistieteeseen, ja sanoituksen rajapintojen merkityksestä. Muina puuttuvina asioina nousivat esiin datan ja datalähtöisyyden merkitys, työnjako toimijoiden välillä, osallisuuden käsite, avoimuuden, FAIR-periaatteiden ja luotettavuuden merkitys.

Tämänhetkisen "Edistämme tiedonsaantia ja elinikäistä oppimista" -visiokärjen kohdalla tuotiin esiin, että sen siirtämistä Finnan perustehtävän alle on syytä harkita vision päivityksessä. Tämä kärki on edistynyt hyvin ja oppiminen ei Finnan yhteydessä ole enää uusi asia. Ehdotettiin, että kärjen tilalle voisi sopia avaus: "Kehitämme KAM-sektorin datan hyödyntämistä".

Sen sijaan kärkeä "Tarjoamme parhaan käyttökokemuksen" pidettiin edelleen kuvaavana ja tuotiin esiin, että sen tulisi tulevalla visiokaudella olla etusijalla. Tämän kärjen alle sijoitettua "Personoimme tiedonhakua turvallisella tavalla"-ilmausta pidettiin kuitenkin epäonnistuneena tai vanhentuneena. Asioita kannattaa siis tämänkin kärjen kohdalla muotoilla hieman uudestaan ja huomioida mm. identiteetinhallinta, älykkyyden ja käyttäjän odotusten tunteminen ja huomiointi.

Visiokärjen ”Yhdessä saavutamme enemmän” yhteydessä ryhmätöissä mietitytti, mitä se konkreettisesti tarkoittaa, ja onko se visiotavoite vai toimintatapa. Myös kärjen alakohta ”Luomme käyttäjille mahdollisuuksia osallistua tiedontuottamiseen” herätti kysymyksiä tarkoituksesta ja Finnan resurssien riittävydestä. Uutena sanoitusehdotuksena tuotiin esiin: ”Osallisuutta tukemalla vahvistamme ymmärrystä kulttuurista ja kulttuuriperinnöstä.”

Ryhmätöiden jälkeisessä tärkeimpien teemojen äänestyksessä erottui kaksi selkeää suosikkia: ”Tarjoamme parhaan käyttökokemuksen” nähtiin erittäin olennaisena myös visiokaudella 2025–2028. Yhtä olennaisena uutena teemana pidettiin **datan hyödyntämistä, rajapintoja** ja Finnan roolia **mahdollistajana**.

Johtopäätöksinä työpajasta voidaan todeta, että ”Tarjoamme parhaan käyttökokemuksen” -visiokärki nähdään keskeisenä jatkon kannalta, vaikka sen alakohdista löytyy myös päivittämistä. ”Kehitämme KAM-sektorin datan hyödyntämistä” on vahva ehdotus uudeksi visiokärjeksi. Sen sijaan ”Edistämme tiedonsaantia ja elinikäistä oppimista” ja ”Yhdessä saavutamme enemmän” -kärkiä ei ole syytä sellaisinaan säilyttää. Niiden kohdalla on hyvä varmistaa, että edelleen olennaiset asiat siirtyvät jatkossa perustehtävään tai muualle visioon.

Vision päälauseeseen ”Kulttuuri- ja tiedeaineistot osallistavasti ja älykkäästi yhteiskunnan käyttöön” ei työpajassa noussut voimakkaita uudistustarpeita, mutta kun otetaan huomioon, miten vision kärkiä ehdotetaan uudistettavan, on myös päälauseen sisältö tarkistettava.